

มติทางเศรษฐศาสตร์ของศาสนา

หน้าต่างความคิด

● **เกียรติอนันต์ ส้วนแก้ว**

ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย
ม.ธุรกิจบัณฑิต

ขาวความขัดแย้งในวงการศาสนา กลายเป็นประเด็นที่ไม่ได้จำกัดอยู่

เฉพาะคนในวงการอีกต่อไป ภาพความขัดแย้งที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ทำให้หัวใจคนไทยจำนวนไม่น้อยหนักอึ้งขึ้นกว่าเดิม ปัญหาลักษณะเดียวกันนี้เกิดขึ้นทั่วโลก และเกิดขึ้นในทุกศาสนา แม้ว่าทุกคนจะเข้าใจตรงกันว่า ตัวศาสนาเองไม่ได้เสื่อมลง แต่ “คน” ต่างหากที่ทำตัวให้เสื่อมลง ก็ยังอดสะทอนใจไม่ได้ทุกครั้งที่มีข่าวว่า คนที่ควรจะเป็นเข็มทิศทางศีลธรรม และจิตวิญญาณกลับหลงทางเสียเอง

ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น ศาสนามีส่วนสำคัญในการสร้างความผาสุกในสังคมและส่งเสริมการพัฒนาประเทศ งานวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ตัวเบ็งอย่าง โรเบิร์ต บาร์โรว์ พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับบุญและบาปมีความสัมพันธ์กับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ แม้จะมีนักเศรษฐศาสตร์หลายคนเห็นแย้งกับ

เขาก็ไม่มีใครกล้าออกมาปฏิเสธว่าศาสนาไม่มีความสำคัญหากดูข้อมูลที่น่าเสนอในตารางซึ่งเป็นคะแนนดัชนีศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และชีวิตที่ดีในปี 2556 (An Index of Morality, Conscience and Good Life) จะเห็นได้ว่า ประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูงเป็นประเทศที่มีคะแนนดัชนีตัวนี้สูงเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่ามิติด้านจิตใจกับมิติการกินดีอยู่ดีเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาควบคู่กัน

บทบาทของศาสนาในทางเศรษฐศาสตร์มี 3 ด้าน คือ ศาสนาในฐานะสินค้าเอกชน ศาสนาในฐานะสินค้าสาธารณะ และศาสนาในฐานะทุนทางสังคม

ศาสนาในฐานะของสินค้าเอกชน

หลักธรรมคำสอนของศาสนาทุกศาสนา เป็นการชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต การเลือกนับถือหรือไม่นับถือศาสนาเป็นสิทธิของคนแต่ละคน ไม่มีใครสามารถบังคับจิตใจได้ โดยธรรมชาติแล้วทุกคนต่างก็ต้องการเลือกแต่

ดัชนีศีลธรรมความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และคุณภาพชีวิตในปี 2556

อันดับ	ประเทศ	คะแนน	อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	ไอซ์แลนด์	90.7	9	ลักเซมเบิร์ก	83.6
2	สวีเดน	90.2	10	เบลเยียม	83.3
3	นอร์เวย์	89.2	94	ฟิลิปปินส์	58.6
4	เดนมาร์ก	88.3	101	มาเลเซีย	57.8
5	นิวซีแลนด์	88.1	121	ไทย	53.4
6	ฟินแลนด์	87.7	133	อินโดนีเซีย	50.8
7	เนเธอร์แลนด์	84.1			
8	ออสเตรเลีย	83.6			
				คะแนนเฉลี่ยของ 190 ประเทศ	58.9

คะแนนเฉลี่ยของ 190 ประเทศ 58.9

ที่มา <<http://www.vexen.co.uk/>>

สิ่งที่ดีสำหรับตัวเอง การนับถือศาสนาก็ถือเป็นการเลือกอย่างหนึ่งซึ่งควรเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ หากเขาเห็นว่าคำสอนของศาสนาเป็นประโยชน์ก็รับแนวคิดของศาสนา นั้นด้วยตัวเอง ด้วยเหตุนี้ การจะเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากน้อยเพียงใดย่อมเป็นสิทธิเฉพาะตัว ทุกคนมีสิทธิจะตัดสินใจเองว่าจะจัดสรรเวลาและทรัพยากรไปกับกิจกรรมทางศาสนามากน้อยเพียงใดโดยการเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้ออกกับต้นทุนที่จะเกิดขึ้น

ศาสนาในฐานะของสินค้าสาธารณะ

ศาสนาเป็นสิ่งที่ใช้แล้วไม่หมดไป ถึงแม้คนนับถือศาสนาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ไม่ได้ทำให้ตัวของศาสนาลดคุณค่าหรือลดความสำคัญลงเลย ในทางตรงกันข้าม ยังมีคนนับถือศาสนามาก ก็ยังส่งผลเชิงบวกต่อสังคมมากขึ้นเพราะคำสอนของทุกศาสนาต่างก็มุ่งเน้นให้เกิดความสงบสุขของสังคม ไม่มีคำสอนของศาสนาไหนเลยที่ส่งเสริมให้เกิดความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม ศาสนาจะทำหน้าที่นี้ได้ดีแค่ไหนขึ้นอยู่กับผู้เผยแพร่ศาสนา หากผู้เผยแพร่ศาสนาทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความเข้าใจหลักคำสอนอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่ศาสนาเป็นข้ออ้างเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองหรือผลประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ความแตกต่างของจำนวนผู้นับถือศาสนาแต่ละศาสนาในสังคมก็ไม่ใช่อะไรที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมขึ้นมาได้

แม้ว่าศาสนาเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม แต่องค์กรทางศาสนาแต่ละองค์กรมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากรไม่เท่ากัน ดังนั้น รัฐจึงควรมีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาและส่งเสริมให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถทำงานของตนได้อย่างเต็มที่

ไม่ควรมองว่าเงินทองทรัพย์สินที่ลงไปเป็นค่าใช้จ่าย เพราะในความเป็นจริงแล้ว นี่คือการลงทุนเพื่อสังคม ถึงแม้จะไม่ได้ผลตอบแทนกลับมาเป็นตัวเงินเหมือนการสร้างถนนหรือสนามบิน แต่ก็ส่งผลต่อความผาสุกโดยรวมของสังคมในระยะยาว

ศาสนาในฐานะทุนทางสังคม กิจกรรมทางศาสนาเปิดโอกาสให้คนในสังคมที่มีความเชื่อพื้นฐานคล้ายคลึงกันได้มีโอกาสพบปะพูดคุยทำความรู้จักกัน ก่อให้เกิดชุมชนและเครือข่ายทางสังคม ประโยชน์ที่ได้รับไม่ได้มีแต่ความรู้สึกทางใจเท่านั้น เครือข่ายนี้ยังช่วยให้สมาชิกสามารถรับข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ ได้มากกว่าที่จะต้องไปหาด้วยตัวของตัวเอง บ่อยครั้งที่กิจกรรมในลักษณะนี้ได้นำไปสู่ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางธุรกิจ

นอกจากนี้แล้ว **กิจกรรมทางศาสนา ยังมีผลในทางบวกต่อระดับการเรียนรู้**อีกด้วย มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาโดยสมัครใจกับระดับผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งพบว่าเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาโดยสมัครใจ มีระดับผลการเรียนโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วม เพราะมีโอกาสพัฒนาระดับความคิดในเชิงนามธรรม (Abstract) ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการคิดและวิเคราะห์ขั้นสูง มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและรับข้อมูลใหม่ๆ จากการฟังการสนทนาระหว่างผู้ใหญ่ ทำให้สามารถมองประเด็นปัญหาได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่าเดิม

ในส่วนครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา แม้แนวโน้มจะเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวน้อย สมาชิกในครอบครัวมีความมั่นคงทางจิตใจ จึงมีสมาธิในการทำงานและการเรียนได้ดีกว่า

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 200,000
Ad Rate: 2,400

Section: First Section/ทัศนะวิจารณ์

วันที่: ศุกร์ 19 กุมภาพันธ์ 2559

ปีที่: 29

ฉบับที่: 10011

หน้า: 10(ล่าง)

Col.Inch: 59.90

Ad Value: 143,760

PRValue (x3): 431,280

คลิป: สีสี่

คอลัมน์: หน้าต่างความคิด: มิติทางเศรษฐศาสตร์ของศาสนา

ครอบครัวที่มีฐานะใกล้เคียงกันแต่ไม่ได้มีความสนใจในกิจกรรมทางศาสนาเหมือนกัน ด้วยความที่ศาสนาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งชาติ จึงมีไขปัญหาที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะสามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนั้นแล้ว กระบวนการแก้ปัญหาที่ตั้งอยู่บนความเชื่อ ความศรัทธา แต่ขาดการคิดในเชิงเหตุผล ไม่ได้มีการพิจารณาหลักฐานอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ก็ยิ่งแต่จะทำให้ปัญหาบานปลายไปกว่าเดิม ขึ้นเส้นทางสายนี้ถึงเรื่องจะจบแต่หลาย คนก็คงไม่ยอมจบ

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ผู้พิสูจน์การดำรงอยู่ของคลื่นความโน้มถ่วงที่เป็นปริศนาคาใจให้วงการวิทยาศาสตร์รอการพิสูจน์มากกว่าร้อยปีเคยกล่าวไว้ว่า “วิทยาศาสตร์ที่ขาดมิติทางศาสนาเป็นเรื่องน่าเบื่อ ความเชื่อทางศาสนาที่ขาดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รองรับคือการปิดหูปิดตาคน”